

หลักกฎหมายสำหรับนัก รมต.

สังคมและ NORM

อาจารย์กฤษณ์ วงศ์วิเศษธร

พัฒนาการของสังคมมนุษย์

พัฒนาการของสังคมมนุษย์

■ ครอบครัว: จุดเริ่มต้นของสังคมมนุษย์

- มนุษย์เป็นสัตว์สังคม
- สังคมที่เล็กที่สุดคือ "ครอบครัว"
- มนุษย์อ่อนแอ โดยธรรมชาติ
- ระบบการควบคุมในครอบครัวจะไม่เคร่งครัด มีลักษณะอะลุ่มอล่วย
- การระงับข้อพิพาทมีลักษณะไม่เคร่งครัดรุนแรง

พัฒนาการของสังคมมนุษย์

■ จากครอบครัวไปสู่รัฐ

- ครอบครัวได้ขยายใหญ่ขึ้น
- จากครอบครัว ไปสู่ "โคตรตระกูล" (Clan) และ "ชนเผ่า" (Tribe)
- กฎเกณฑ์ที่ใช้บังคับมีลักษณะเป็นขนบธรรมเนียมที่สืบทอดกันมา เรียกว่า "กฎหมายที่ดีของบรรพบุรุษ" (The Good Old Law) หรือที่เรียกว่าจารีตประเพณีนั่นเอง
- บรรยากาศความใกล้ชิดจะลดน้อยลง มีลักษณะเป็นทางการมากขึ้น

- ความสัมพันธ์มีลักษณะของการบังคับบัญชามากขึ้น
- มีความเคร่งครัด มีการบังคับกวดขันทางวินัย
- มีการแยกอย่างชัดเจนระหว่าง "ผู้ปกครอง" และ "ผู้อยู่ใต้ปกครอง"
- มีลักษณะเป็นสังคมการเมืองที่เรียกว่า "รัฐ"
- กระบวนการบังคับทางสังคมและการระงับข้อพิพาทจะใช้ "กฎหมาย" เป็นสำคัญ

ความเข้าใจในเบื้องต้นเกี่ยวกับ **NORM**

N O R M

บรรทัดฐาน | ปทัสถาน | กฎเกณฑ์

ความหมาย | N O R M

คือ แบบแผนสำหรับยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

Norm มีมากมายในหลาย ๆ เรื่อง ในที่นี้จะเน้นการศึกษาสิ่งที่เรียกว่า Social Norm หรือ บรรทัดฐานทางสังคม

ประเภทของ NORM ในทางสังคม

- วิลเลียม กราฮาม ซัมเนอร์ (William Graham Sumner) นักสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา ได้แบ่ง Social Norm ออกเป็น 3 ประเภทด้วยกัน คือ
  - วิถีประชา (Folkway)
  - จารีตประเพณี (Mores)
  - กฎหมาย (Law)
- การแบ่งแยกดังกล่าวนี้ Sumner ใช้ "ความรุนแรงของสภาพบังคับ" เป็นเกณฑ์สำคัญ

วิถีประชาชน
(FOLKWAY)

วิถีประชา (FOLKWAYS)

- คือ แนวความประพฤติปฏิบัติของผู้คนในสังคมอันเกิดจากความเคยชิน
- วิถีประชาไม่มีเรื่องของศีลธรรม ความผิดความถูกมาเกี่ยวข้อง ส่วนใหญ่เป็นเรื่องมารยาททางสังคม
- เช่น ลูกให้สตรี เด็ก คนชราที่นั่ง, การต่อคิว, มารยาทบนโต๊ะอาหาร
- เมื่อมีการละเมิดวิถีประชา จะไม่มีสภาพบังคับที่รุนแรง อาจได้รับการตำหนิติเตียน หรือแสดงท่าทางรังเกียจจากผู้คน

จารีต

(MORES)

จารีต (MORES)

- จารีตประเพณี หมายความว่าหมายถึง ประเพณีที่นิยมและประพฤติกันสืบมา ถ้าฝ่าฝืนถือว่าเป็นผิดเป็นชั่ว
- มนุษย์รู้จักแยกแยะผิดถูก ก่อให้เกิดจารีตขึ้นในสังคม
- จารีตประเพณีมีพื้นฐานอันใกล้ชิดกับศีลธรรม จนบางครั้งเราเรียกจารีตประเพณีว่า "กฎศีลธรรม"
- การฝ่าฝืนจารีตประเพณีจะก่อให้เกิดผลที่รุนแรงตามมา เช่น ถูกขับไล่ออกจากสังคม
- จารีตในแต่ละพื้นที่ไม่เหมือนกัน และไม่มั่นคงอาจเสื่อมถอยตามกาลเวลา เช่น "จับมือเสียไก่ จับไหล่เสียหมู จับหูเสียบายศรี"

จารีต (MORES)

- ลักษณะของจารีตประเพณีที่จะเป็นบรรทัดฐานของสังคมได้ จะต้องมียุลักษณะที่สำคัญ 2 ประการคือ
  1. เป็นความประพฤติที่เกิดขึ้นสืบเนื่องอย่างมิขาดสายมาเป็นระยะเวลา นานาน (องค์ประกอบภายนอก)
  2. จารีตประเพณีต้องเป็นเรื่องเกี่ยวกับศีลธรรม จริยธรรม ความถูกต้อง หรือ เป็นเรื่องที่คุณคนในสังคมมีความเชื่อว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับสวัสดิภาพของ สังคมอันตนจำเป็นต้องกระทำเมื่อมี การฝ่าฝืนจารีตประเพณี จะก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์อย่างรุนแรงจากสังคม รู้สึกว่าเป็นเรื่องทำ ผิดทำชั่ว (องค์ประกอบภายใน)